

Kîmenyithia kîrî mweyani ntheto

Kîongo gîa ûcûnkûûni:	Kûthooma mariîtwa ma into
Acunkûûni:	Jennifer Culbertson na Carmen Saldana

Baarûa îno n'ya mbi?

Baarûa îno n'ya gûkûmenyithia mantû meegiî ucûnkûûni bûra tûkûrûtha, aki ciaku na bûra tûkaârûtha na ntheto ira tûkeethîrania. N'ûbatîrue waiga baarûa îno ara waigaga baarûa ciaku cia gîtûmi.

N'aata ûkwendekana ûrûtha ûcûnkûûniini bûbû?

Nûkûthookua ta ûmwe wa mweyani ntheto ûcûnkûûniini bûbû, bûra bwîgîi kûthooma mariîtwa ma into biikai bira ûkoono mbicaani. Mûthiani, tûgakûûria biûria biikai (ta rûthiomi rûra waaragia). Tûkaayûkia na twaige macookio maaku. Ûcûnkûûni bûbû bûkayûkia ta ndarîka îkûmi. Nûkûmenyithua mantû nkûrûki nyuma ya kagita gakubî.

Marîi

Îrî njîra ya gûgûcookeria nkaatho n'ûntû bwa gûtûneenkera ntheto ûcûnkûûniini bûbû, tûgakûûria ciringi **ira ûkoono ciandîkîtwe skriniini** gûkûrûkîra namba yaaku ya thimû.

Ûgwaati na baita

Gûtîrî ùgwaati tûkwona bûmba gûkûyîira n'ûntû bwa kweyana ntheto ûcûnkûûniini bûbû. Ta tiga irî rîra ûkeegwa n'ûntû bwa kweyana ntheto, gûtîrî baita înene ûkoono. Îndî, ûkeegua ûtethereetie aanene gûkûria ûmenyo bwa rûthiomi rwaku rwa Kîitharaka.

Ciri na bûra tûgaatûmîra ntheto

Ntheto cionthe tûkayûkia kuumania naawe igaatûmîka kûringana na waatho bwa kûrigîria ntheto kûmenyekana n'antû batabatîri. Tûtiineenkanîra riîtwa rîaku kana ntheto ciûmba gûtema ûmenyekana. Nkûrûki, tûrî na njîra cia kwaiga ntheto bwega kûringana na waatho. Ntheto ira tûkawata kuumania naawe igatûmîka mantûûni ma ucûnkûni akî. Tûkaandîka mabukuuni na twarîrie mîceemanioni ya kîthoomo na njîra cingî cia kweyana ntheto, îndî tûtieyana kana tuumbûra riîtwa rîaku na njîra kinya îrîkû.

Aki cia kûrigîria ntheto

Mûcûnkûni na ntheto ino n'ûmwe wa University ya Edinburgh. University îrî na njîra cia kwaiga bwega na kûrigîria ntheto ira tûkawaata kuumania naawe imenyekana bûra gûtaagîrite. Ûkeegua kagiita n'wa karîkû ûkeenda kwona ntheto ira tweethîraniirie kuumania naawe, kana ûkeenda ntheto ciaku iceencua kana iteegwa, ûrî na aki ya kûrûtha bu gîsheria. Wenda kûmenya nkûrûki, raiha mûtandaoni ûyû: www.ico.org.uk. Wenda kûria ûntû n'wa bûrîkû bwîgîi ntheto ira tûkeethîrania kuumania naawe, n'wa wandîkîre mûruti ngûgî wa University gûkûkûkîra baarûa ya ruuo: dpo@ed.ac.uk.

Kweyana ntheto ûtakûracimithua

Ûkeeyana ntheto ûcûnkûûniini bûbû gûkûrûkîra kwenda waaku. Ûrî na aki ya kûrekana na kweyana ntheto îgiita rîonthe wona gîtûni gîa kûrûtha bu. Wabanga gûtiga kweyana ntheto, ntheto ira ûkeegua ûkweyana ikaabuutîrwa agu. Ûkaaya kwona taka tûbîtîtie, na ûkenda ntheto ciaku iteegwa, aranîria naati kagiitani ka biumia biîrî kuuma ntugû ya ûcûnkûni. Nkûrûki ya agu tûtîûmba gûta ntheto ciaku. Gûtiga kweyana ntheto gwaku gûtikweria aki ciaku na baita îra ûbati kwona kuumania na ûcûnkûni bûbû.

Ûrî na kûria kuumania na ntheto inu wathooma? Ûkeegua ûrî na kûria n'wa ûtwandîkîre gûkûrûkîra baarûa ya ruuo: jennifer.culbertson@ed.ac.uk na tûgagûcookeria. Ûcûnkûûni bûbû ibûkûrûkie I kamîtî îra îraithaga mantû ma ûcûnkûni ya cukuru ya Philosophy, Psychology and Language Sciences [PPLS] University ya Edinburgh. Ûkeenda kûbaandîkîra n'wa ûbakinyîre gûkûrûkîra thimû: 01316504020 kana e-mail: ppls.ethics@ed.ac.uk

I bwega! Îthi agu mbere gûyûrîrie kana n'ûkwenda kweyana ntheto ûcûnkûniini bûbû.

Gwîtgîra kweyana ntheto

Gwathuura [yîi] ûkeegua ûgîtgîra mantû mama:

1. Kweyana ntheto ûcûnkûûniini bûbû.
2. Ûkûthooma na weregwa bûra ntheto ira ûgatûnenkerwa ikaigwa na bûra igaatûmîrwa
3. Ûkweregwa ûri na aki ya kûrekana na kweyana ntheto kinya mbere ûrîkia, wona gîtûmi gia kûrûtha bu. Wabanga kûrekana na kweyana ntheto ûtarîkîtie, ntheto ira ûkeegua weyanîite ikaabuutîrwa agu.